

LA CULTURA CATALANA AVUI

FRANÇA I L'OCCIDENT

El dia 21 de Març de 1956 tingué lloc a París una reunió per a la constitució de "Les Amitiés Franco-Catalanes". Hi assistí una selecta concurrència on figuraven personalitats del món acadèmic i polític, intellectuals, escriptors i artistes, Francesos i Catalans.

Després d'uns mots de M. Paul de La Fabrègue presentant el Dr. J.M. Batista i Roca, de la Universitat de Cambridge, aquest feu una conferència sobre "La Cultura Catalana avui, França i l'Occident" de la qual segueix un resum:

El conferenciant començà remarcant que assistim actualment a una transformació de la Mediterrània. El ressorgir dels pobles del Nord d'Àfrica representa una intensificació de la vida del món àrab des de l'Orient a l'Atlàntic. Aquesta intensificació s'estén a la Península on les tradicions culturals àrabs són enfortides avui en la música, la poesia, l'arquitectura i la vida en general.

La política del govern espanyol s'insereix dintre d'aquest moviment que fa derivar l'Espanya oficial vers el món àrab i allunyar-la d'Europa. Els governs militars d'El Caire i de Madrid són aliats. El "caudillo" somnia a devenir el Protector de l'Islam. La ràdio de Madrid radia el material que El Caire li assigna. El Marroc espanyol ha estat el centre d'entrenament militar dels rebels del Rif, proveïts sovint d'armes procedents d'Espanya. La diplomàcia espanyola impulsa els extremistes nord-africans contra tota solució jurídica que comporti una interdependència amb França.

Hom pot demanar-se, com el govern espanyol pot encoratjar els separatistes musulmans i perseguir els catalans i bascos que estimen llur país? Com pot impulsar els estudis aràbics i cremar llibres catalans? Com podia defensar la legitimitat del Soldà del Marroc, després d'afusellar el President legítim de Catalunya lliurat a Madrid per la Gestapo que l'agafà a França durant l'ocupació?

Es així com el problema català i el problema àrab es relacionen i formen una compensació en les relacions internacionals d'Espanya i de França a la Mediterrània.

Els esdeveniments en tota aquesta extensa zona reproduïxen la situació històrica del segle VIII amb la gran invasió aràbiga. Caldria completar el quadre amb Carles Martell aturant els moros a Poitiers i Carlemany organitzant la Marca Hispànica com a defensa de França al sud dels Pirineus.

Aquests fets, en acostar-nos a Espanya, ens porten a considerar el que és Espanya: Es una estrella o una constel·lació? La paradoxa de la Península és que dintre una figura geomètrica quasi regular hi ha una completa diversitat de pobles, de llengües, de cultures.

Hi ha una Espanya andalusa, plena d'influències àrabs i orientals, que fascinà els romàntics: hi ha l'Espanya castellana de l'altiplà àrid, obsessionada per la idea de la Mort; hi ha Galícia i Portugal, cèltics. Al llarg de la Mediterrània hi ha els Països Catalans, fills d'aquesta mar i de les influències occidentals rebudes des de França.

Els catalans, a diferència dels altres pobles peninsulars, pertanyen al gran arc llatí de la Mediterrània que vola de València a Florència.

Es a Catalunya on ha florit un gran centre de civilització des de finals del segle passat, d'on sortiren homes com Pau Casals i Picasso. Però és allí també on els espanyols franquistes menen avui una sistemàtica persecució contra aquesta civilització.

El català és la llengua normal d'un poble de sis milions i mig de persones, quasi un quart de la població d'Espanya, potser la part més culta i progressiva d'aquest estat. De les tres ciutats més populoses, dues, Barcelona i València, són de llengua catalana. De manera que el percentatge de gent urbana és més alt entre els catalans, i el de població rural ho és més entre els espanyols, cosa que explica el més alt nivell cultural dels catalans.

Conseqüència remarcable és que si bé el castellà és la llengua materna de 60 per 100 de la població d'Espanya, i de milions a Amèrica, els llibres castellans no són pas gaire més llegits que els catalans. Segons xifres oficials, el tiratge normal d'obres literàries en castellà, és de 2.000 exemplars, d'obres científiques 1.000, de poesia 300 exemplars al màxim. Les edicions catalanes igualen i a voltes superen aquestes xifres. El tiratge d'una novella reeixida en català és de 2.000 a 3.000 exemplars. D'entre les llengües llatines, el francès és la que fa els tiratges més grossos, segueix l'italià, i, a major distància, vénen l'espanyol i el català quasi al mateix nivell. El portuguès clou la llista.

Abans de la IV Guerra Civil Espanyola la publicació de llibres catalans augmentava cada any i havia arribat a 800 títols en 1935, o sigui, que un 20 per 100 del total de llibres publicats a Espanya era en català. Després de la guerra vingué una prohibició absoluta fins a 1947. Foren després permesos 40 o 50 llibres catalans a l'any, més tard 80 o 90, o sigui, un 2 per 100 o 3 per 100 del total de llibres impresos a Espanya.

Vegeu alguns exemples. La Bíblia catalana, editada pels Benedictins del Monestir de Montserrat, començada en 1926, comptava onze volums abans de la guerra civil. La victòria de Franco portà la prohibició de la Bíblia durant onze anys. No pogué reprendre fins a 1950. La Col·lecció Bernat Metge dels clàssics grecs i llatins, en text original i traducció catalana (la col·lecció Guillaume Budé catalana), començada en 1923, publicava de cinc a sis volums cada any (algun any arribà a vuit). Prohibida durant uns quants anys ha reprès darrerament, però tan sols al ritme de tres o quatre volums cada any.

Nou diaris en català eren publicats a Barcelona i catorze a les altres ciutats catalanes, i 1.400 periòdics: revistes i butlletins científics, literaris, religiosos, professionals, esportius, etc. Ni un d'aquests periòdics en català no pot ésser publicat avui, a pesar de diferents temptatives de part dels catalans.

Per tal de mantenir la continuació de la literatura catalana, una revista catalano-occitana, "Vida Nova", és publicada a Montpeller, a part de les altres revistes catalanes publicades a l'Amèrica del Sud. Tan bon punt "Vida Nova" arribà a Barcelona, la policia espanyola visità la "Librairie Française" i altres llibreries estrangeres i els prohibí que acceptessin subscripcions a la revista.

No cal dir que el català està proscribit de l'ensenyament, de l'escola primària a la Universitat. Els pares catalans estan obligats a pagar escoles que serveixen per a descastar llurs fills.

Cal reconèixer que les autoritats espanyoles no han arribat a Catalunya a tant com al País Basc, on les famílies han rebut l'ordre de substituir les inscripcions en basc que tinguessin a les làpides de les tombes de llurs passats, per altres inscripcions en castellà.

Així com el govern nazi per exterminar el poble jueu va cometre el crim de genocidi físic, sancionat avui pel Dret Internacional, el govern espanyol és l'únic que comet el crim de genocidi cultural per a l'exterminació de la llengua, la cultura, i l'espiritualitat d'un poble europeu, el català, que ha produït aportacions universals com les de Picasso i de Pau Casals.

Cal posar en relació el genocidi cultural amb els drets de l'Home i dels Pobles inscrits en els textos constitucionals de l'ONU i de la UNESCO, que proclamen la igualtat de drets sense discriminació de races, de llengües, de cultures o de religions. Espanya és l'únic país que intenta exterminar un dels centres de civilització europea i l'únic estat membre de les organitzacions internacionals que es comprometé a respectar els textos bàsics internacionals i deliberadament deixa de fer honor a la seva signatura.

Mentre l'Àfrica del Sud es retirà de l'ONU per poder prosseguir la seva política de discriminació racial i França hagué de deixar l'Assemblea d'ONU acusada per la seva política nord-africana, Espanya, autora del crim de genocidi cultural, és admesa a l'ONU i a la UNESCO. Irritant diferència!

La llengua catalana ha trobat simpatia i acolliment en organismes culturals internacionals, i l'ha trobat també a les Universitats britàniques. El català forma avui part de l'ensenyament oficial de les Universitats d'Oxford, Cambridge, Liverpool i Manchester i pot ésser estudiat també a les de Nottingham, Sheffield, Glasgow i Belfast. La raó d'aquest interès pel català és l'àmplia concepció del món hispànic que tenen els anglesos, com un complex d'Espanya, Portugal, Amèrica Llatina i Països Catalans, concepció que, quant a la Península, recorda la que els romans tenien de la complexitat de les Hispànies.

Justament perquè les Espanyes tenen tres veus, la portuguesa, la castellana i la catalana, o quatre si hi comptem el basc, fa nou anys que la BBC de Londres començà les seves emissions en català, basc i gallec. D'altra banda, Moscou i Praga, i Iugoslàvia tenen també emissions en català.

El nombre creixent d'hispanistes britànics que s'interessen pel català portà a la creació de l'"Anglo-Catalan Society", que celebrà la Primera Conferència d'Estudis Catalans a Oxford l'any passat i prepara la Segona por als 4 i 5 de maig pròxim a Cambridge, seguida dels Jocs Florals de la Llengua Catalana, que des de la IV Guerra Civil Espanyola ne es poden celebrar a Catalunya.

Qualsevol que siguin les persecucions d'avui, els catalans mirem el futur amb confiança. Potser en aquesta edat atòmica en què la civilització material pot provocar la seva pròpia destrucció, els pobles petits podran restar els centres on sobrevisqui l'humanisme i les velles civilitzacions espirituals. Però, quant a Catalunya hi ha encara un interès més pràctic i immediat. Tots els senyals són que tornen a acostar-se canvis a la Península. Cal pensar a reforçar tots els elements més sòlids que hi ha com a base per a la reconstrucció del futur. L'amistat amb els Països Catalans pot ésser una base per a França i l'Occident.

A continuació M. André Camp regracià el conferenciant i demanà que s'estudiés la manera de constituir a França una organització semblant a l'"Anglo-Catalan Society" Expressada l'opinió favorable dels reunits, fou nomenada una Comissió Organitzadora, composta de Mme. Malaterre-Sellier, el President Francisque Gay i els senyors Arthur Conte, André Camp, Paul de la Fabrègue, Prof. R. Xuriguera i Josep M. Trias, per tal de procedir als treballs de constitució de "Les Amitiés Franco-Catalanes".